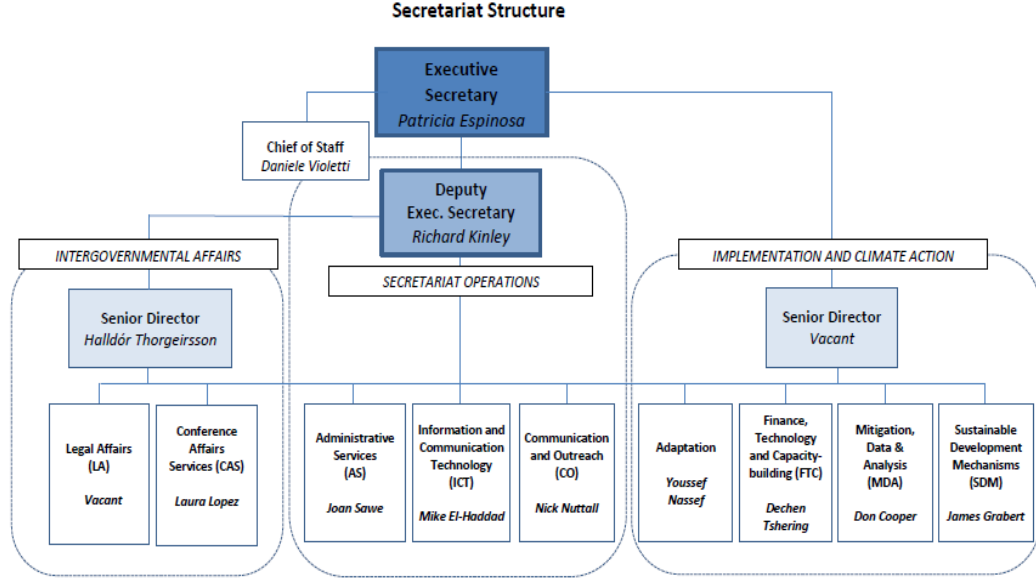

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ (UNFCCC)

Kuruluş Tarihi	UNFCCC 1992 yılında kabul edilmiş olup, 21 Mart 1994 yılında yürürlüğe girmiştir.
Merkez	Bonn, Almanya
Ana Amaçlar	<ul style="list-style-type: none">• Sözleşmenin nihai amacı, atmosferdeki sera gazı birikimlerini, iklim sistemi üzerindeki insan kaynaklı tehlikeli etkiyi önleyecek bir düzeyde durdurmak.• Böyle bir düzeye, ekosistemlerin iklim değişikliğine doğal bir şekilde uyum sağlamasına, gıda üretimini tehdit etmeyecek ve ekonomik kalkınmanın sürdürülebilir şekilde devamına izin verebilecek bir zaman dâhilinde ulaşmak.• Sözleşme kapsamında, tüm Taraflar sera gazı salınımları, ulusal politikalar ve en iyi uygulamalar ile ilgili bilgileri toplamak ve paylaşmakla yükümlüdür.
Üyeler	Haziran 2017 yılı itibariyle toplam 197 ülke BMİDÇS'ne taraf olmuştur.
Yönetici Sekreter	Patricia Espinosa (18 Temmuz 2016'dan beri, Meksikalı)
Bütçesi	58,9 milyon Avro (2018 ve 2019 yılı için teklif edilen)
Resmi Dili	Fransızca, İngilizce ve İspanyolca
Türkiye ile İlişkileri	<ul style="list-style-type: none">• Türkiye'nin BMİDÇS'ne 24 Mayıs 2004 yılında taraf olmuştur.• Türkiye, UNFCCC 1992 yılında hazırlandığında gelişmiş ülkeler ile birlikte Sözleşme'nin Ek-I ve Ek-II listelerinde bulunmaktaydı. 2001 yılında Marakeş'te gerçekleştirilen 7. Taraflar Konferansı'nda (COP 7) Türkiye'nin isminin Ek-II'den çıkarılmasına ve özgün koşulları tanınarak diğer Ek-I ülkelerinden farklı bir konumda Ek-I'de yer almasına karar verilmiştir. Ülkemiz şu anda Ek-1 listede yer alan gelişmiş ülke statüsünde olması nedeniyle, iklim değişikliğine uyum kapsamında teknolojik transfer ve yardımlara ilaveten Yeşil İklim Fonu (GCF)'ndan da destek alamamaktadır.• Ancak ülkemizin gelişmekte olan ülke olarak tanınması için, BMİDÇS Taraflar Konferansı ve Yardımcı Organlar Oturumlarında ikili görüşmelerle çabamız sürdürülmektedir.

SEKRETERYA’NIN YAPISI

- Sekretery'a'nın ana görevi uluslararası iklim değışikliği müzakerelerini desteklemek,
- İklim değışikliği sürecine hizmet eden kurulmuş olan organların sayısını artırmak,
- 2005 yılında Kyoto Protokolü'nün yürürlüğe girmesini takiben Sekretery'a içerisinde arazi kullanımı, arazi kullanım değışikliği ve orman sektörüyle ilgili kılavuz raporlar hazırlayan teknik uzmanların artırılması,
- Taraflarca rapor edilmiş bilgi ve iklim değışikliği bilgilerini yeniden gözden geçirmek ve analiz etmek.

1. Genel Bilgi

İnsan etkinliklerinin iklim üzerindeki etkileri 1979 yılında Birinci Dünya İklim Konferansı'nda ortaya çıkmıştır. 1988 yılında, Dünya Meteoroloji Örgütü ile Birleşmiş Milletler Çevre Programı yönetici organları "Hükümetler arası İklim Değişikliği Paneli"ni (IPCC) oluşturmuşlardır. IPCC'nin görevi, bu konuya ilişkin bilimsel temele dayanan bilgileri araştırmak ve değerlendirmektir. Birinci Değerlendirme Raporu'nda (1990) IPCC iklim değışikliği tehdidini doğrulamıştır. Bu sebeple iklim değışikliğini ele alacak bir sözleşme için görüşmelerin Hükümetlerarası Müzakere Komitesi (INC) tarafından yürütülmesine karar verilmiştir. INC hükümet temsilcileri, BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ni (UNFCCC) 9 Mayıs 1992 tarihinde kabul etmiştir.

Brezilya'nın Rio de Janeiro kentinde Haziran 1992'de düzenlenen BM Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda (Dünya Zirvesi) sözleşme imzaya açılmış ve 1994 yılında yürürlüğe girmiştir. Sözleşmeye 197 ülke taraftır. Sözleşmede, iklim sisteminin, endüstri ve diğer sektörlerden kaynaklı sera gazlarından etkilendiği kabul edilmektedir. Sözleşme kapsamında amaç ve ilkeler ortaya konulmakta ve ülkeler; gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler olarak Ek-I ve Ek-II olmak üzere yükümlendirilmektedir. Ek-I Tarafları 1992 yılında OECD üyesi olan sanayileşmiş ülkeler, Rusya Federasyonu, Baltık Devletleri ile Orta ve Doğu Avrupa'daki bazı devletler dâhil olmak üzere ekonomileri geçiş sürecinde olan ülkeleri kapsamaktadır. Ek-I Tarafları için geçerli olan ana yükümlülük, bu ülkelerin, 2000 yılında

sera gazı salım düzeylerini 1990'daki düzeye indirmeleridir. Bu nedenle iklim değışikliği bağlantılı yeni politikalar üretmeleri ve gerekli önlemleri almaları gerekmektedir.

Ek-II'de yer alan gelişmiş ülke Tarafları, Ek-I ülkelerinin sorumluluklarına ek olarak gelişmekte olan ülkelere UNFCCC'den kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmelerine yardımcı olmak için mali destek sağlamak ve teknoloji transferi çalışmalarını yapmakla yükümlüdür. Ek dışı ülkeler sera gazı salımlarını azaltır, iklim değışikliği ile mücadelede diğer ülkelerle işbirliği yaparlar, ancak bir yükümlülükleri yoktur. Sözleşmenin İngilizce tam metni <http://unfccc.int/resource/docs/convkp/conveng.pdf> adresinde yer almaktadır.

Türkiye, UNFCCC 1992 yılında hazırlandığında gelişmiş ülkeler ile birlikte Sözleşme'nin Ek-I ve Ek-II listelerinde bulunmaktaydı. 2001 yılında Marakeş'te gerçekleştirilen 7. Taraflar Konferansı'nda (COP7) Türkiye'nin isminin Ek-II'den çıkarılmasına ve özgün koşulları tanınarak diğer Ek-I ülkelerinden farklı bir konumda Ek-I'de yer almasına karar verilmiştir. Bu karardan sonra Türkiye UNFCCC'ye 24 Mayıs 2004 tarihinde 189. Taraf olarak BMİDÇS'ne katılmıştır.

2. Kyoto Protokolü

Kyoto Protokolü hukuken bağlayıcı yükümlülükleri özetleyen bir belge olarak 1997 yılında Japonya'nın Kyoto kentinde yapılan 3. Taraflar Konferansı'nda (COP3) imzaya açılmış ve 2005 yılında yürürlüğe girmiştir. Kyoto Protokolü BMİDÇS'ne taraf ülkelerin 192'si tarafından onaylanmıştır. Protokolün İngilizce tam metni <http://unfccc.int/resource/docs/convkp/kpeng.pdf> adresinde yer almaktadır. Türkiye, Kyoto Protokolü'ne 2009 yılında taraf olmuştur. Protokolün Ek-B listesinde yer alan ülkelerin toplam sera gazı salınımlarını 2008-2012 döneminde, 1990 yılı seviyesinin %5 altına indirme zorunluluğu bulunmaktadır. Türkiye, Protokol kabul edildiğinde Sözleşme'ye taraf olmadığı için Protokolün Ek-B listesinde yer almamıştır. Bu sebeple 2008-2012 döneminde sayısallaşmış bir sera gazı azaltım veya sınırlama yükümlülüğu üstlenmemiştir.

Kyoto Protokolü'nün 2012 sonrası başlayacak 2. Yükümlülük Dönemine ait düzenlemeler, Aralık 2007 tarihinde Endonezya'nın Bali Adası'nda gerçekleştirilen 13. Taraflar Konferansı'nda (COP13) görüşülmüş ve bu konferans sonucunda hazırlanan Bali Eylem Planı çerçevesinde resmi olarak başlamıştır. 17. Taraflar Konferansı'nda (COP17)

28 Kasım- 9 Aralık 2011 tarihlerinde Güney Afrika Cumhuriyeti'nin Durban kentinde düzenlenmiştir. Konferansa katılan tüm ülkeler anlaşmanın bağlayıcılığı olması gerektiğini kabul etmişlerdir. Tarafların 2015 yılına kadar sera gazı azaltım hedeflerini belirlemelerine ve kabul edildiği takdirde uygulamanın 2020 yılında başlamasına karar verilmiştir.

20-22 Haziran 2012 tarihlerinde yapılan BM Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı (Rio+20) sonuç bildirisinde de; tüm taraflar UNFCCC ve Kyoto Protokolü ile ilgili taahhütlerini yerine getirmeye, etkili eylemler ve önlemler uygulamaya ve uluslararası işbirliği geliştirmeye teşvik edilmiştir. Ayrıca iklim değışikliğinin sürdürülebilir kalkınma ve Binyıl Kalkınma Hedeflerinin gerçekleştirilmesini olumsuz etkilediğini, bu nedenle iklim değışikliğiyle mücadelenin acil eylem gerektirdiği vurgulanmıştır. "The future we want" başlıklı sonuç bildirisinin tam metnine ulaşmak için <http://www.uncsd2012.org/thefuturewewant.html> adresi ziyaret edilebilir. Sonuç bildirgesi metninin Türkçe çevirisi için <http://www.cem.gov.tr/erozyon/Files/Rio20SonucBildirgesi.pdf> adresi ziyaret edilebilir.

3. Paris Anlaşması

2020 yılında yürürlüğe girmesi planlanan ve ortalama küresel sıcaklık artışının 2 santigrat derecenin altında (1.5 santigrat dereceyle sınırlandırılması) tutulmasını hedefleyen Paris

Anlaşması 12 Aralık 2015 tarihinde ülkemizin de dâhil olduğu 195 ülkenin oy birliğiyle Kasım 2015 tarihinde yapılan Paris İklim Konferansı'nda kabul edilmiştir. BMİDÇS'ne taraf 197 ülkenin 174 (25.01.2018 itibariyle)' ü söz konusu Anlaşmayı onaylamıştır.

Ancak, ABD Başkanı TRUMP Haziran 2017 yılında yaptığı açıklamayla Paris Anlaşması'nın kötü bir Anlaşma olması nedeniyle Anlaşmadan çekildiklerini ve mezkur Anlaşma'nın ABD için çok ağır koşullar getirirken diğer ülkelerin durumunu güçlendirdiğini, şartların uygulanması halinde 2025 yılına kadar ülkesinin 2,7 milyon istihdam kaybına uğrayacağını beyan etmiştir.

Bu kapsamda Paris Anlaşması İngilizce metnine www.unfccc.int web adresinden ulaşılabilmektedir.

4. İklim Değişikliği ve Tarım

UNFCCC Madde4. 1(c)'de belirtilen "ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar" ilkesinde sera gazı salımlarını azaltma konusunda ülkelerin yükümlülükleri sıralanırken tarım bir sera gazı salım kaynağı olarak tanımlanmıştır.

Aynı şekilde Kyoto Protokolü'nde Madde 2.1(iii)'de sürdürülebilir tarımın iklim değişikliği değerlendirmeleri ışığında geliştirilmesine değinilmiştir. Ayrıca Protokolün Ek-A bölümünde sera gazı salımı yapan sektörler ve kaynaklar sınıflandırılmasında tarım da yer almaktadır.

IPCC'nin 2007 yılında yayınlanan 4. Değerlendirme Raporu'nda tarımın toplam küresel sera gazı salımına katkısının % 10-12 olduğunu belirtilmiştir. Tarımdan kaynaklı sera gazları ayrıca küresel N₂O salımının %60'ını ve CH₄ salımının %50'sini oluşturmaktadır. Sera gazı salım kaynağı olan, geliştirilmesi ve izlenmesi gereken tarım faaliyetleri aşağıda sıralanmıştır;

- Enterik fermentasyon (CH₄)
- Hayvan atıklarının yönetimi (CH₄, N₂O)
- Çeltik üretimi (CH₄)
- Tarım toprakları (CH₄, N₂O)
- Çayır ve meraların kontrollü yakımı (CO₂, CH₄, N₂O)
- Tarımsal ürünlerin atıklarının yakılması (CO₂, CH₄, N₂O)

Tarım kapsamına giren faaliyetler aynı zamanda sera gazları için yutak (biyokütle ve toprak) görevi görmesi açısından da önemlidir. Ayrıca bazı tarım ürünleri yenilenebilir enerji kaynağı olarak da kullanılır. Her ne kadar tarım faaliyetleri iklim değişikliğine sebep olan sera gazı salım kaynağı olarak tanımlansa da iklim değişikliğinden en çok etkilenecek sektörlerin başında tarım gelmektedir. Tarım sektörü iklim değişikliğiyle mücadelede sera gazı salımı azaltım (Mitigation) ve iklim değişikliğine uyum (Adaptation) olmak üzere iki ana yol izlemektedir.

5. İklim Değişikliği ve Türkiye

IPCC 4. Değerlendirme Raporu'na (2007) göre Türkiye, iklim değişikliğini olumsuz etkilerinden en çok etkilenecek bölgeler arasında bulunan Akdeniz havzasında yer almaktadır. Son yıllarda yaşanan kuraklıklar, taşkınlar ve olağan dışı hava olayları bunun en önemli işaretidir. İklim değişikliği orman, su ve toprak kaynakları üzerinde önemli baskılar oluşturmaya başlamıştır. Ekonomik ve sosyal hayat etkilenmiştir. Bu nedenle, Türkiye iklim değişikliğine uyum konusunda alınacak önlemlere özel önem vermektedir. Bu çerçevede, su kaynakları yönetimi, tarım sektörü ve gıda güvencesi/güvenliği, ekosistem hizmetleri, biyolojik çeşitlilik ve ormancılık, doğal afet risk yönetimi ile insan sağlığı gibi konularda

iklim değişikliğine uyum çalışmaları kamu, özel ve akademik kesimlerin ve Sivil Toplum Kuruluşları'nın (STK) da yer aldığı pilot projelerle başlatılmıştır.

Türkiye'de CO₂ eşdeğeri olarak 2010 yılı toplam sera gazı salımlarında en büyük payı %71 ile enerji kaynaklı salımlar oluşturmuştur. Diğer faaliyetlerin payı; endüstriyel işlemler için %13, atık için %9, tarımsal faaliyetler için ise %7'dir. Toplam sera gazı salım 2010 yılında 401,9 milyon ton CO₂ eşdeğerine yükselmiştir. Bu artış da CO₂ eşdeğeri olarak 2010 yılı toplam sera gazı salımında 1990 yılına göre %115 artış demektir.

2010 yılında toplam CO₂ salınımlarının yaklaşık %85'i enerji, %15'i ise endüstriyel işlemlerden kaynaklanmaktadır. CH₄ salınımlarının %59'unun atıktan, %30'unun tarımsal faaliyetlerden, %10'unun enerjiden, N₂O salınımlarının ise %74'ünün tarımsal faaliyetlerden, %14'ünün atıktan ve %12'sinin enerjiden kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Bakanlığımızın 2010-2014 Stratejik Planı'nda da iklim değişikliği ve sürdürülebilir kalkınma göz önüne alınarak tarım ve kırsal kalkınma, insan sağlığı, çevresel farkındalık, biyoçeşitliliğin ve gen kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi, küresel ısınma tehdidine karşı önleyici tedbirlerin alınması ve tarım ihracatında ürün çeşitliliğinin artırılması gibi konulara değinilmiştir. İklim değişikliğiyle mücadelede uygulanan tarım politikaları; toprak ve su kaynaklarının yönetimi, sulamanın modernizasyonu, tarım altyapısının sürdürülebilir şekilde geliştirilmesi ve iyileştirilmesini kapsamaktadır. Belgenin tam metnine <http://www.sp.gov.tr/documents/planlar/TarimBakanligiSP1014.pdf> adresinden ulaşılabilir.

6-17 Kasım 2017 tarihleri arasında Almanya/Bonn'da yapılan Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) Taraflar Konferansı (COP 23) sırasında, ülkemizin göstermiş olduğu çabalarda ve ikili üst düzey görüşmelerde, Türkiye'nin gelişmekte olan bir ülke olarak büyük bir azaltım potansiyeli olduğu müzakere edilmesine karşın, finans ve teknoloji desteklerine erişmede hukuki engellerle karşı karşıya bulunduğu ve gelişmekte olan ülke gruplarından çok ciddi bir dirençle karşı karşıya kalmıştır.

Söz konusu BMİDÇS Taraflar Konferanslarında şimdiye kadar ülkemiz lehine bir karar çıkmaması nedeniyle ve 9 Ocak 2018 tarihinde düzenlenen İklim Değişikliği ve Hava Koordinasyon Kurulu (İDHYKK) Toplantısı'nda alınan 2018/1 numaralı karar tahtı doğrultusunda, ülkemizin BMİDÇS müzakerelerinde izleyebileceği yol haritasına ilişkin gerekçeli karar taslağının ve önümüzdeki dönemde uygulanabilecek seçeneklere ilişkin yapılacak olan çalışmalara temel oluşturmak üzere Dışişleri Bakanlığı koordinasyonunda Genel Müdürlüğümüzün de yer aldığı bir çalışma grubu oluşturulmuştur.

6. Ulusal İklim Değişikliği Strateji Belgesi

Türkiye'nin Ulusal İklim Değişikliği Strateji Belgesi 2010 yılında yayınlanmıştır. Belgede tarımdan kaynaklı sera gazı azaltım ve iklim değişikliği uyum çalışmaları kısa orta ve uzun vadede belirlenmiş ve "Arazi Kullanımı, Tarım ve Hayvancılık" başlığı altında incelenmiştir.

http://www.undp.org.tr/energEnvirDocs/Iklim%20Degisikligi%20Strateji%20Belgesi_Tum_Sayfalar.pdf adresinden belgenin tam metnine ulaşılabilir.

7. Türkiye'nin İklim Değişikliği Eylem Planı 2011-2020

İklim Değişikliği Eylem Planı (<http://www.tarimreformu.gov.tr/iklim/dosya/idep.pdf>) (2011-2020) 2011 yılının Temmuz ayında yayınlanmıştır. Eylem Planı'nda iklim değişikliğiyle mücadelede tarım için belirlenen amaçlar şunlardır;

- Toprakta tutulan karbon miktarını belirlemek ve arttırmak, toprak üstü ve altında biyokütle miktarını arttırarak tarım sektörünün yutak kapasitesini arttırmak,

- Tarımdan kaynaklanan sera gazı salımlarını sınırlama potansiyelini belirleyerek, bitki ve hayvan üretiminden kaynaklı sera gazı salımlarında artış oranını düşürerek tarım kaynaklı toplam sera gazı salımını azaltmak,
- Tarım sektörünün iklim değişikliğiyle mücadele ve iklim değişikliğine uyum için ihtiyacını karşılayacak bir enformasyon altyapısı geliştirmek.

İklim Değişikliği Eylem Planı 2011-2020’de iklim değişikliğiyle uyum amacıyla tarım ve gıda güvenliği için belirlenen amaçlar şunlardır;

- İklim değişikliğinin etkilerine uyum yaklaşımının tarım sektörü ve gıda güvencesi politikalarına bütünleştirilmesi,
- Tarımda iklim değişikliği etkilerinin belirlenmesi ve iklim değişikliğine uyumun sağlanması için Ar-Ge çalışmalarının ve bilimsel çalışmaların geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması,
- Tarımda su yönetiminin etkinliğinin artırılması ile sürdürülebilir su kullanımı planlaması yapılması,
- Toprak ve tarımda biyoçeşitliliğin iklim değişikliğine karşı korunması
- Tarımda uyum alternatifleri için kurumsal kapasitenin artırılması ve kurumlar arası işbirliğinin geliştirilmesi.

8. İklim Değişikliği ve Hava Yönetimi Koordinasyon Kurulu

İklim değişikliğinin zararlı etkilerinin önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması ve bu konuda ülkemizin şartları da dikkate alınarak uygun iç ve dış politikaların belirlenmesi amacıyla görev yapan 2012/2 Sayılı Genelge ile yeniden yapılandırılan İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu ile ulusal hava emisyonları envanterinin ülkemize özgü bilgileri içerecek şekilde iyileştirilebilmesi, sektörel olarak salım oluşumuna katkısı bulunan faaliyet alanlarına bağlı detaylı bilgi toplanabilmesi, ulusal emisyon faktörlerinin geliştirilebilmesi ve emisyon azaltımına esas olacak stratejilerin belirlenmesi amacıyla kurulan 2012/2 sayılı Genelge ile kurulan Hava Emisyonları Koordinasyon Kurulu yeniden yapılandırılarak İklim Değişikliği Ve Hava Yönetimi Koordinasyon Kurulu oluşturulmuştur.

İklim Değişikliği ve Hava Yönetimi Koordinasyon Kurulu ile İlgili 2013/11 Sayılı Başbakanlık Genelgesi, 7 Ekim 2013 tarih ve 28788 sayılı resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

İklim değişikliği ve hava yönetimi konularının birbiriyle ilişkili, bütüncül olarak ele alınması gereken konular olduğu ve iki kurulun üye kurum ve kuruluşları büyük oranda benzerlik gösterdiği göz önünde bulundurularak Çevre ve Şehircilik Bakanı Başkanlığında çalışmalarını yürütecek olan İklim Değişikliği ve Hava Yönetimi Koordinasyon Kurulu ile yakın iki çalışma alanını kapsayan faaliyetlerin tek bir koordinasyon kurulu eliyle yürütülmesi amaçlanıyor. Böylece bürokrasinin azaltılması ve vakit kaybının önlenmesi hedefleniyor.

Kurul, Çevre ve Şehircilik Bakanı Başkanlığında; Avrupa Birliği, Bilim, Sanayi ve Teknoloji, Dışişleri, Ekonomi, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Gıda, Tarım ve Hayvancılık, İçişleri, Kalkınma, Maliye, Milli Eğitim, Orman ve Su İşleri, Sağlık, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlıklarının Müsteşarları, Hazine Müsteşarı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı, Türk Sanayici ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) ve Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) Genel Sekreterlerinden oluşuyor. Yılda en az bir defa toplanacak olan Kurul’un çalışma usul ve esaslarını belirlemeye ilişkin çalışmalar devam etmektedir.

Resmi Web Adresi: <http://www.unfccc.int>

